

*OSNOVNA ŠOLA HUDINJA
Mariborska 125, Celje*

*Imaš težavo, stisko, potrebuješ prijatelja ...
pokliči*

TOM TELEFON

Mentorica: Helena Gaberšek

Raziskovaki: Nevena Kalajdić 8.c

Žana Blasutto 8.c

KAZALO

POVZETEK	<i>s. 2</i>
I. UVOD	<i>s. 3</i>
1.1 <i>Opis raziskovalnega problema</i>	<i>s. 3</i>
1.2 <i>Metode dela</i>	<i>s. 3</i>
1.3 <i>Hipoteze</i>	<i>s. 4</i>
II. TEORETIČNA IZHODIŠČA	<i>s. 5</i>
2.1 <i>Kaj je TOM telefon?</i>	<i>s. 5</i>
2.2 <i>Kako je TOM telefon nastal?</i>	<i>s. 6</i>
2.3 <i>Komu je TOM telefon namenjen?</i>	<i>s. 6</i>
2.4 <i>Kaj nudi TOM telefon?</i>	<i>s. 7</i>
2.5 <i>Svetovalci, ki delajo na TOM telefonu</i>	<i>s. 7</i>
2.6 <i>Cilji TOM telefona</i>	<i>s. 7</i>
III. ANALIZA KLICEV ZA LETO 2003/04	<i>s. 8</i>
IV. PREDSTAVITEV IN ANALIZA REZULTATOV	<i>s.11</i>
4.1 <i>TOM telefon skozi oči svetovalke (intervju)</i>	<i>s.11</i>
4.2 <i>ANKETA (predstavitev in interpretacija rezultatov)</i>	<i>s.16</i>
V. ZAKLJUČEK	<i>s.28</i>
VI. LITERATURA	<i>s.31</i>
Priloga: ANKETA	<i>s.33</i>

POVZETEK

V šolskem letu 2004/05 sva se učenki 8. razreda ob pomoči mentorice odločili, da v svoji raziskovalni dejavnosti spoznava **TOM telefon** - telefon, namenjen otrokom in mladostnikom. Želeli sva ugotoviti, ali učenci sploh poznajo TOM telefon, njegovo številko, namen in če ga v primeru težav kdaj uporabijo. Prav tako naju je zanimalo, kdo so tisti ljudje oz. institucije, na katere bi se učenci v primeru težav najrajši obrnili po pomoč?

V teoretičnem delu sva predstavili TOM telefon, njegove začetke, poslanstvo, namen in cilje. Vključili sva analizo klicev, ki jo vsako leto opravijo na Zvezi prijateljev mladine, pod okriljem katere deluje TOM telefon.

Ali otroci poznajo TOM telefon, njegovo številko, mu zaupajo ... Odgovore na omenjena vprašanja sva pridobili s pomočjo anketnega vprašalnika, ki so ga izpolnili učenci od 4. do 8. razreda OŠ Hudinja. S pomočjo svetovalke, ki prostovoljno dela na enem od TOM telefonov, sva predstavili še njen pogled na omenjeni telefon. Literatura in analiza klicev kaže, da je TOM telefon med mladimi zelo poznan in razširjen vir pomoči, najini rezultati pa so pokazali nasprotno sliko, kar kaže na to, da bo potrebna na šoli dodatna promocija.

I. UVOD

Panika! V šoli si dobil-a cvek in doma bo spet ogenj v strehi. Kako bi bilo fino, če bi se lahko o tem z nekom pogovoril-a in morda celo dobil-a kakšen nasvet.

Vsakdo od nas ima kakšne težave. Misliva, da človek, ki nima popolnoma nobenega problema, sploh ne obstaja. In ker imamo vsi probleme, včasih potrebujemo pomoč, da bi jih rešili. Poznamo različne načine in vire pomoči, eden od teh virov pa je tema najine raziskovalne naloge - imenuje se Telefon otrok in mladostnikov ali na kratko **TOM**; telefon, kamor lahko pokličete prav vsak dan med 12. in 20. uro, na brezplačno telefonsko številko **080 1234**. Na ta telefon se lahko zatečeš po pomoč in tu ti prijazni svetovalci na drugi strani z veseljem pomagajo.

1.1 Opis raziskovalnega problema

V raziskovalni nalogi sva želeli ugotoviti ali učenci sploh poznajo TOM telefon, njegovo številko, namen in če ga v primeru težav kdaj uporabijo. Zanimalo naju je, kdo so tisti ljudje oz. institucije na katere bi se v primeru težav najrajši obrnili po pomoč.

1.2 Metode dela

Podatke, ki sva jih potrebovali sva zbrali s **vprašalnikom** (priloga). Ankentirali sva učence od 4. do 8. razreda (**230** učencev; 28 anket je bilo neveljavnih, zato sva jih izločile). Končni vzorec je zajel 202 učenca. Vprašalnik je vseboval 13 vprašanj, večina vprašanj je bila zaprtega tipa, tri vprašanja pa so zahtevala prost odgovor.

Učenci so vprašalnike reševali pri razrednih urah. Dali sva jim navodila in jih prosili, da na vprašanja odgovarjajo natančno in resno. Vprašalnik je bil anonimen na kar sva jih opozorili, zato sva predvidevali, da bodo na vprašanja odgovarjali odkrito.

Poleg metode anketiranja sva uporabili tudi metodo **intervjuja** (s pomočjo svetovalke, ki prostovoljno dela na enem od TOM telefonov, sva predstavile njen pogled na delo in namen TOM telefona), **delo s tekstom**, oziroma z **literaturo** in metodo **urejanja podatkov**. Pri obdelavi sva uporabili računalniški program WORD for WINDOWS in Mikrossoft EXCEL.

1.3 Hipoteze

Glede na ugotovitve nekaterih raziskav o TOM telefonu, ki so jih objavili v literaturi so najine hipoteze naslednje:

- H1 Učenci poznajo TOM telefon;**
- H2 Vedo kaj pomeni kratica TOM;**
- H3 Učenci vedo komu je telefon namenjen (ciljna populacija);**
- H4 Učenci se zatekajo po pomoč na omenjeni telefon;**
- H5 Učenci se o svojih težavah pogovarjajo s prijatelji ter s starejšo sestro/bratom;**
- H6 Učenci zaupajo, oz. verjamejo v anonimnost TOM telefona;**
- H7 Učenci se želijo več pogovarjati o svojih težavah;**

II. TEORETIČNA IZHODIŠČA

2.1 KAJ JE TOM TELEFON?

Kratica TOM pomeni **T**elefon **O**trok in **M**ladostnikov.

Je brezplačna telefonska linija **080 1234**, namenjena otrokom in mladostnikom, ki deluje vsak dan od 12. do 20. ure. Mladi lahko pokličejo na TOM tudi ob nedeljah in praznikih. Je program svetovanja, informiranja ter usmerjanja.

2.2 KAKO JE TOM NASTAL?

TOM je nastal leta 1990 na pobudo Komisije za otrokove pravice pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije. Od leta 1995 pa je formiran kot mreža svetovalnih skupin po vsej Sloveniji. V Sloveniji v okviru Nacionalne mreže TOM trenutno deluje 13 svetovalnih skupin (*Ajdovščina, Idrija, Koper, Krško, Litija, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Ptuj, Škofja Loka, Tolmin, Velenje, Slovenske Konjice*), ki združujejo približno 200 svetovalcev prostovoljcev. Vsako leto na TOM pokliče okoli 12000 otrok.

Od vsega začetka ponuja mladim možnost, da v trenutku stiske dobijo pomoč v obliki zaupnega telefonskega pogovora z usposobljenim svetovalcem.

2.3 KOMU JE TOM NAMENJEN?

Na TOM lahko brezplačno pokličejo **otroci** in **mladostniki**, ki se pri svojem odraščanju srečujejo in soočajo z izzivi, ki jih s seboj prinaša obdobje adolescence, kot tudi otrokom in mladostnikom, ki so ogroženi ter imajo težave in probleme. Pokličejo kadar so v stiski, če bi radi s kom delili veselo novico, če jim je dolgčas...

2.4 KAJ NUDI TOM TELEFON?

- TOM z zaupnim in anonimnim svetovanjem, usmerjanjem in informiranjem po telefonu ponuja otrokom in mladostnikom možnost, da se z nekom pogovorijo, da konstruktivno rešujejo dileme, konflikte in probleme;
- vzpodbuja jih h globljemu spoznavanju sebe in drugih; spodbuja jih, da sprašujejo, prosijo za pomoč in nasvet;
- pomaga jim pri zaznavanju in razumevanju sveta okoli sebe ter prepoznavanju in sprejemanju drugačnosti.

TOM telefon želi biti otrokom in mladostnikom prijatelj, s katerim se lahko pogovorijo, ko imajo težave, ko jim je dolgčas, ko so veseli... Ena temeljnih značilnosti TOM-a sta tudi zaupnost in anonimnost. Klicev se ne poskuša izslediti in klicanci nikoli ne pridejo v stik s svetovalcem. To je lahko pri samem svetovanju prednost, lahko pa tudi slabost.

Anonimnost zagotavlja klicalcem neko varnost in lahko klic kadarkoli prekinejo. Pokličejo otroci, ki so sicer sramežljivi, nezaupljivi in se ne bi nikoli obrnili osebno na katero odraslo osebo. Svetovalec pa je odvisen le od tega kar mu O/M

pove, poleg tega si ne more pomagati z opazovanjem neverbalne komunikacije, ki drugače veliko pove o človeku s katerim komuniciramo.

2.5 SVETOVALCI NA TELEFONU SO...

Svetovalno delo na TOM-u pretežno izvajajo študenti prostovoljci po uspešno zaključenem programu osnovnega izobraževanja. V času izvajanja programa svetovanja na telefonu tudi dodatno izobraževanje v obliki tematskih predavanj in različnih seminarjev ter rednih supervizorskih srečanj (supervizija omogoča kvalitetnejše delo, ker nudi možnost sprotnega evalviranja, stalnega izpopolnjevanja in razbremenitve; gre za izmenjavo izkušenj z drugimi kolegi svetovalci in predstavitev posameznega problema usposobljenemu strokovnjaku, ki pomaga z nasveti...).

Pomembno je, da so svetovalci kvalitetno usposobljeni. Osnovno izobraževanje svetovalcev TOM-a zajema obravnavanje in vaje iz naslednjih tem: specifika telefonskega svetovanja, teme iz razvojne psihologije, svetovanje in svetovalni odnos, navezava stika, poznavanje obdobja adolescence, identifikacijo, empatijo, načine odzivanja, nasilje med mladimi, skrita sporočila, spolnost, iskanje rešitev, depresivnost in samomor, spolna zloraba, krizni klici, izgube in žalovanje, droge, tihi in preizkuševalni klici, ...

2.6 CILJI TOM-A SO NASLEDNJI:

- *ponuditi mladim psihosocialno pomoč v obliki svetovalnega razgovora z usposobljenim svetovalcem, nudenje emocionalne podpore in posredovanja informacij;*

- *zagotoviti kvaliteten servis za otroke in mladostnike vsak dan med 12. in 20. uro;*
- *vzpodbujati mlade k samostojnemu reševanju problemov, razvijanju samozavesti in komunikacijskih spretnosti;*
- *skrb za enotno in visoko kvalitetno delo svetovalcev v vseh skupinah TOMa po Sloveniji;*
- *povezovanje z različnimi službami za hitrejšo in bolj kvalitetno pomoč mladim;*
- *ozaveščanje javnosti o problematikah mladih s posredovanjem analize klicev strokovni in širši javnosti (Svetovanje mladim po telefonu, 2001).*

Mreža za TOM je pomembna iz večjih vidikov: spodbuja razvoj prostovoljnega dela, daje strokovnjakom iz različnih regij možnost udejstvovanja, hkrati pa lahko ugotavljamo s kakšnimi problemi se ubadajo otroci in mladostniki po posameznih regijah, kar daje osnovo za snovanje drugih preventivnih in prostovoljnih programov.

III. ANALIZA KLICEV ZA LETO 2003/04

Kot sva že uvodoma povedali je TOM nastal leta 1990 na pobudo Komisije za otrokove pravice pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije V Sloveniji v okviru Nacionalne mreže TOM trenutno deluje 13 svetovalnih skupin (*Ajdovščina, Idrija, Koper, Krško, Litija, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Ptuj, Škofja Loka, Tolmin, Velenje, Slovenske Konjice*).

Število klicev na TOM se povečuje iz leta v leto, uvedba centrex sistema v avgustu 2003 pa je porast še pospešila.

V letu 2002 je bilo **skupno število klicev** na TOM 15.993, v letu 2003 pa kar 47.145, od tega 13.783 klicev, pri katerih je bil opravljen tudi **svetovalni razgovor** in so predmet analize. Mladi namreč večkrat pokličejo, pa se ali ne oglasiyo ali spregovorijo par besed ali pa »zafrkavajo« in nato odložijo. Vendar pa ti klici nemalokrat pomenijo le preverjanje, kaj se bo zgodilo na drugi strani žice, kakšen bo odziv, ali je varno spregovoriti in zaupati svojo zgodbo

Po **spolu** med klicalci še vedno prevladujejo dekleta, ki opravijo približno 64% klicev, fantje pa 36%. Po **starostni strukturi** prevladujejo otroci in mladostniki stari od 10 do 18 let, med njimi je največ 13-, 14- in 15-letnikov. Največ klicalcev je bilo starih 14 let (15%), nato 13 in 10 let (10%). Klicalcev, ki hodijo v osnovno šolo je bilo 72%, srednješolcev pa 28 %.

V letu 2003 se je bistveno povečalo število klicalcev starih od 19 do 22 let (svetovalci jih ponavadi usmerijo na druge telefone oziroma jim povedo na katere strokovne službe se lahko obrnejo).

Najpogostejše tematike klicev na TOM so ljubezen, spolnost, dom, vrstniki in šola, sledijo jim telesne težave, psihološke težave, zasvojenost, odvisnost in zlorabe, na dnu tematik pa so samomori in socialna stiska.

Pri temi *ljubezen* je največ vprašanj povezanih z zaljubljenostjo in odnosom fant-dekle, pri temi *spolnost* pa konkretne informacije o spolnem odnosu, menstruaciji, nosečnosti in kontracepciji, povečalo se je tudi število vprašanj v zvezi s homoseksualnostjo. Pod kategorijo *drugo* (skoraj 25% vseh klicev) so zajeti klici, pri katerih se je v analizi pokazalo, da imajo skupno točko dolgčas in željo po

pogovoru, večinoma o splošnih temah in preživljanju prostega časa. V zvezi z domom prevladujejo problemi s starši, problemi s sorojenci, nasilje, stisko otrok pa predstavljata tudi ločitev in alkoholizem staršev. Vrstniki so v obdobju najstništva zelo pomembni, zato ne preseneča, da je večina vprašanj povezana prav z odnosi s prijatelji in odnosi s sošolci, manjše je število klicev v zvezi s fizičnim, psihičnim in spolnim nasiljem med vrstniki, vendar jih ne smemo prezreti. V šoli se največ klicincev sooča s slabo oceno in dilemami glede nadaljnjega šolanja. Pogostejše teme so še: telesne težave, kjer ostaja v ospredju telesni videz; psihološke težave pri katerih gre večinoma za slabo samopodobo, osamljenost in strah; zasvojenost in odvisnost - največ vprašanj je povezanih z uporabo ali zlorabo mehkih drog; pri zlorabah prevladujejo spolne in fizične. Na dnu lestvice sta temi samomor (največ jih o tem razmišlja) in socialna stiska (nezaposlenost staršev, revščina).

Svetovalci klicatelje največkrat **napotijo** na ponovni klic na TOM, sledijo napotitve k zdravniku specialistu - ginekologu, psihiatru, k šolski svetovalni službi, na drug telefon, v knjižnico, center za socialno delo in svetovalni center.

Klici so imeli naslednjo vsebino (razvrščeni so glede na pogostost vsebine):

- ***ljubezen**; zaljubljenost, odnos fant-dekle*
- ***dom**; problemi s starši, nasilje v družini, alkoholizem staršev*
- ***spolnost**; splošne informacije, nosečnost, menstruacija*
- ***šola**; učne težave, slab uspeh pri učenju, pomoč pri učenju*
- ***razne informacije***
- ***vrstniki**; odnos s sošolci, prijatelji*
- ***psihološke težave**; osamljenost, slaba samopodoba, strahovi*
- ***zasvojenost**; kajenje, alkohol, mehke in trde droge*

- *drugo; šport, glasba*
- *telesne težave; telesni videz, bolezen*
- *samomor.*

(povzeto po: Analiza klicev 2003).

IV. PREDSTAVITEV IN ANALIZA REZULTATOV

4.1 PREDSTAVITEV TOM TELEFONA SKOZI OČI SVETOVALKE (INTERVJU)

1. KAJ JE TOM TELEFON IN KDO GA LAHKO UPORABLJA? ALI LAHKO NA TELEFON KLIČEJO KLJUČNO SAMO OTROCI?

TOM telefon je telefon otrok in mladostnikov, ki je nastal leta 1990 na pobudo Komisije za otrokove pravice pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije. Lahko ga uporabljajo otroci in mladostniki do 18 leta, vse ostale preusmerimo na drug telefon (SOS,...). Tudi svetovalci, ki delajo na telefonu so usposobljeni za svetovalno delo po telefonu s to populacijo. Gre za informiranje, pogovor in svetovanje po telefonu.

2. KDAJ, KAM IN KAKO LAHKO MLADI POKLIČEJO?

Mladi lahko pokličejo na telefonsko številko 080 1234, vsak dan od 12.00 do 20.00.

3. KAKO SMO LAHKO PREPRIČANI V TA TELEFON IN V NJEGOVO ANONIMNOST?

V anonimnost smo lahko 100%, se pravi popolnoma, ker se telefonske linije preklaplajo v vse kraje Slovenije. Telefonska številka se ne izkaže, tako da svetovalci ne vemo s kom se pogovarjamo in od kje sogovornik prihaja.

4. ALI POGOVOR POTEKA SAMO PO TELEFONU?

Ja. Pogovor poteka samo po telefonu, kasneje otroka oz. mladostnika ponovno povabimo, da pokliče TOM telefon oz. otroka usmerimo na druge strokovne službe.

5. ALI MLADI UPOŠTEVAJO VAŠE NASVETE? MNOGI SE VERJETNO BOJIJO, ALI PA JIH JE SRAM POTRKATI NA TAKŠNA VRATA?

Če ima klicalec pomisleke o obisku, mu svetovalec natančno predstavi, kje je ta institucija, kdo dela tam, pri komu se naj oglasi, ali se mora najaviti ... Svetovalci v okviru svojega stalnega usposabljanja obiskujejo različne ustanove in se tam srečujejo z zaposlenimi, tako da lahko klicalcem posredujejo čimveč konkretnih informacij in napotkov.

6. KAKO POSKUŠATE REŠITI TEŽAVO?

Sami smo prepuščeni, da rešimo težavo. Če sva dve, se lahko posvetujeva. Imamo napotke, kako mladostnike pripraviti do pogovora. Odločitev v primeru je le moja in sogovornikova.

7. KOLIKO JE ZAPOSLENIH NA TEM TELEFONU IN KAKŠNA JE ORGANIZIRANOST?

V Konjicah, kjer delam, ni zaposlen nihče, delamo samo prostovoljci. Prostovoljci smo iz različnih področij. Veliko je študentov in absolventov. Pogoji je predhodno izobraževanje. Priporočljivo je, da si star nad 18 let in imaš nekaj več življenjskih izkušenj, ter željo po svetovanju.

8. ALI MISLITE DA SE NAJSTNIKI DOVOLJ POGOVARJAJO O SVOJIH TEŽAVAH?

Mislim da se ne. Če je možnost naj čim več kličejo telefon, ali pa se vsaj pogovarjajo o svojih težavah s kom, ki mu zaupajo.

9. S KAKŠNIMI PROBLEMI MLADI NAJPOGOSTEJE POKLIČEJO?

Mladi najpogosteje pokličejo v zvezi z ljubeznijo (zaljubljenost, neuslišana ljubezen ...), spolnostjo (prvi spolni odnos, kontracepcija ...), odnosi doma in v družini (želijo si več pravic in svobode, starši pa temu nasprotujejo ...) ter v zvezi s šolo (učni uspeh, odnosi z učitelji ...). Poleg tega kličejo v zvezi z različnimi zasvojenostmi in drogami (kako delujejo, kako postaneš odvisen ...) kot tudi z nasiljem, fizičnimi, psihičnimi in spolnimi zlorabami ter z razmišljanji o samomoru. S klicalci pa včasih tudi kuhamo, delamo domače naloge, se pogovarjamo o filmih, idolih, modi, glasbi ...

10. ALI SO VAŠA SVETOVANJA USPEŠNA?

Mi ne vemo kako se je razpletlo kar smo svetovali, saj ne dobivamo povratne informacije. Tudi ne vemo kako so se mladi odzvali na situacijo. Po eni strani pa

so svetovanja uspešna, saj se je mladostnik obrnil na nekoga in hotel nekakšno svetovanje.

11. ALI VODITE KAKŠNO EVIDENCO KLICEV?

Da. Po vsakem klicu svetovalci izpolnijo obrazec, ki vsebuje splošne podatke: starost, spol, težavo ... Poudariti želim, da z vsemi zapiski ravnamo zaupno in tako niso dostopni nikomur zunaj TOM-a.

12. Imam problem: v šoli sem dobila negativno oceno in si ne upam povedati staršem, ker se bojim njihovega odziva, kaj naj storim? ALI MI LAHKO POMAGATE IN KAKO?

Mladostnika najprej pripeljemo do tega, da sam uvidi svoj problem. Potem naj pove staršem, saj je to nujno, in čimprej popravi oceno. Seveda pa je vsak mladostnik oseba zase in z vsakim težavo rešujemo tako, da je rešitev sprejemljiva klicalcu.

13. Ko sem poklicala TOM telefon, so mi povedali, da če potrebujem takojšnjo pomoč naj pokličem kakšen drug telefon in da telefonske številke najdem na prvih straneh telefonskega imenika. ZAKAJ SE MI JE TO ZGODILO, ČE JE TELEFON NAMENJEN ZA POMOČ V STISKI IN NAJ BI DELAL NON-STOP?

...to pa ne vem. Lahko, da so bile vse linije zasedene ali pa da ni bilo nobenega tam-ampak bi morali biti. Če po pravici povem me je to vprašanje zelo presenetilo, saj naj se to ne bi zgodilo. Bom vprašala zakaj je prišlo do tega. To je nesprejemljivo.

14. KAJ JE PRI VAŠEM DELU NAJTEŽJE? ALI OBSTAJAJO KLICI, KI JIH SVETOVALCI NE MARAJO ALI SE JIH BOJIJO?

Najtežja je odločitev na kakšen način boš pomagal mladostniku, kako ga boš pritegnil, da ostaneta v kontaktu in ohraniti stik z njim.

Pri klicih z zahtevnejšimi temami ne gre za strah ali antipatijo, temveč za resen pristop z namenom nuditi podporo in pomoč pri reševanju problemov. Nekaj drugega so preizkuševalni klice, ki jih delimo na tihe klice in zafrkancije. Tihi klici so tisti, ko je na drugi strani tišina, ko otroci in mladostniki preverjajo, kam so poklicali, ko želijo brez pogovora zvedeti kaj o TOM-u ali pa potrebujejo malo več časa, da se oglasijo in spregovorijo o svojem problemu. Zafrkancije, kot jim enostavno pravimo, pa so klici, ko se otroci in mladostniki hecajo, posmehujejo, smejejo v zvezi s kakšno temo, postavljajo neverjetna vprašanja ali predstavljajo neverjetne zgodbe, včasih pa so tudi vulgarni in nesramni. Takšni klici so lahko za svetovalca neprijetni.

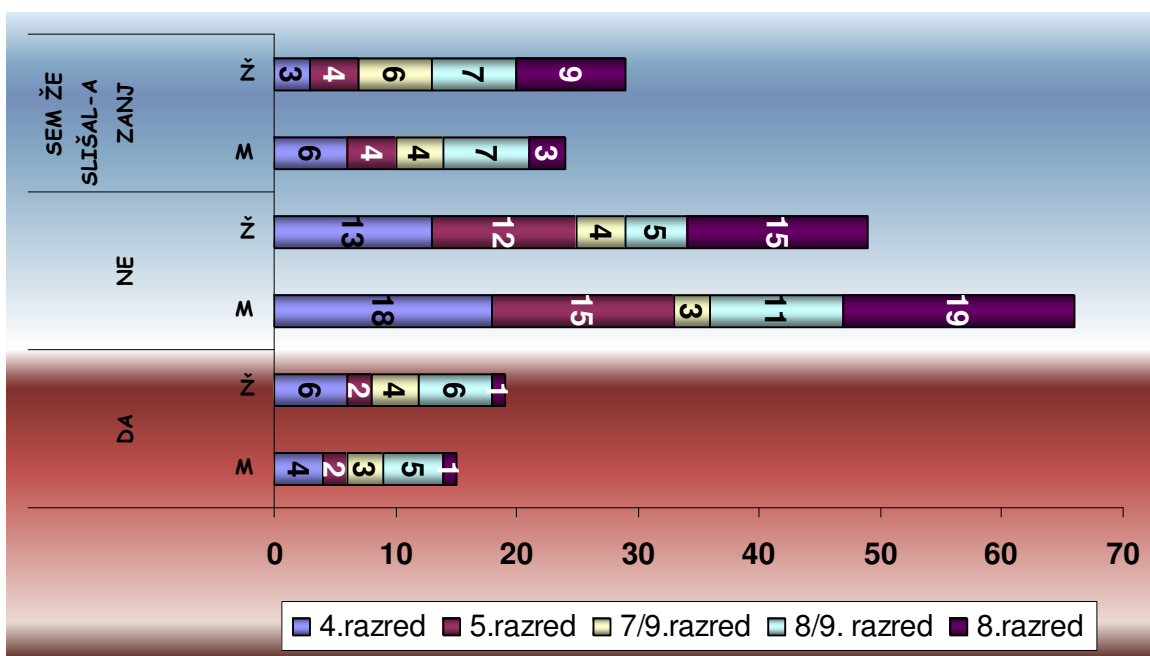
15. KAKO VIDITE TOM V PRIHODNOSTI?

Meni se zdi tak kot je zelo dober. Zdi se mi, da bi moral delati non-stop in da bi bil vsaj kdo ob poznih urah ob telefonu.

4.2 ANKETA (prikaz rezultatov in njihova interpretacija)

1.) Ali poznaš TOM telefon?

Razred	DA		NE		SEM ŽE SLIŠAL-A ZANJ	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž
4. razred	4	6	18	13	6	3
5. razred	2	2	15	12	4	4
7./9 razred	3	4	3	4	4	6
8./9 razred	5	6	11	5	7	7
8. razred	1	1	19	15	3	9
Skupaj	15	19	66	49	24	29

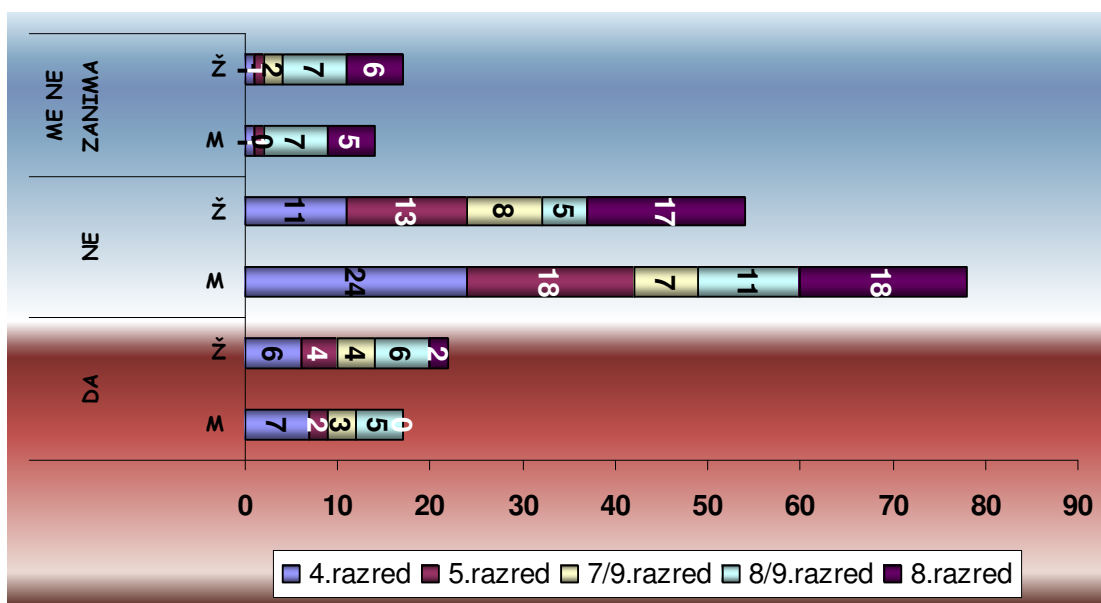

Na prvo vprašanje je večina učencev odgovorila NE, najmanj je bilo pritrdilnih odgovorov. Še posebej zanimivo je to, da v 8. razredu le dva učenca poznata TOM telefon.

Rezultati so pokazali, da telefon najbolj poznajo, oz. so zanj že slišali učenci 8/9 in učenci 4. razredov

2.) Ali veš kaj pomeni kratica TOM?

Razred	DA		NE		ME NE ZANIMA	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž
4. razred	7	6	24	11	1	1
5. razred	2	4	18	13	1	1
7./9 razred	3	4	7	8	0	2
8./9 razred	5	6	11	5	7	7
8. razred	0	2	18	17	5	6
Skupaj	17	22	78	54	14	17

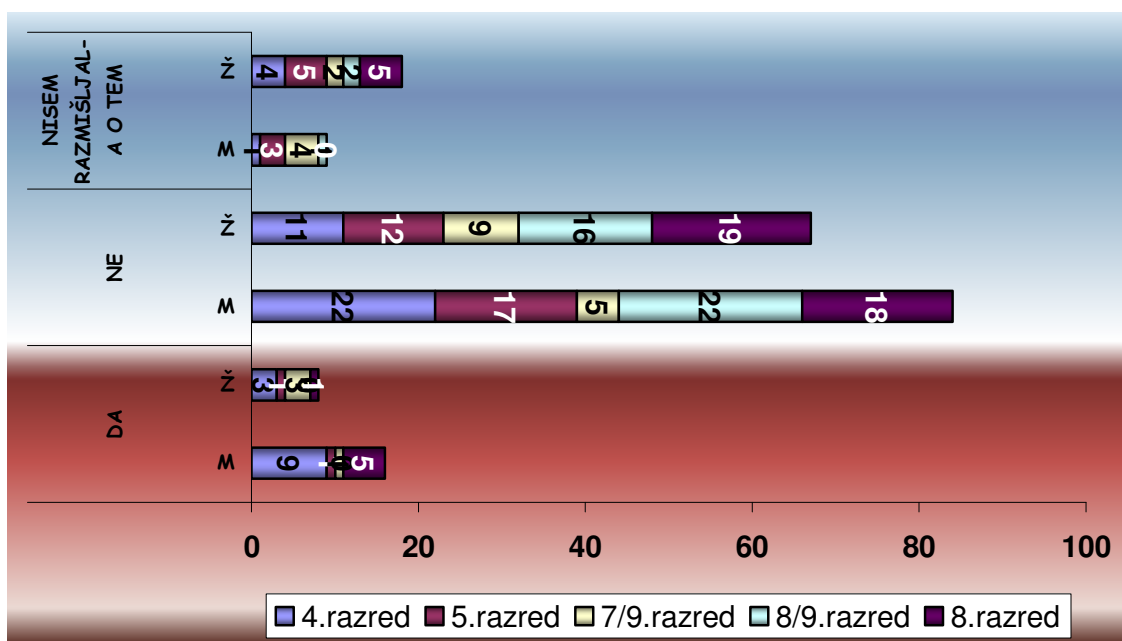
Tudi na drugo vprašanje je največ učencev odgovorilo NE. Ugotovili sva, da 78 fantov od 109 in 54 deklet od 93 ne ve kaj pomeni kratica TOM. Kar 32 učencev pa sploh ne zanima kaj pomeni omenjena kratica.

3.) Tisti učenci, ki so na predhodno vprašanje odgovorili pozitivno, so napisali kaj pomeni že omenjena kratica:

Od 39 učencev jih 33 ve, kaj pomeni kratica TOM, 3 učenci so podali odgovor, da se ne spomnijo, 3 učenci menijo, da je to telefon za pomoč v stiski, kar je pravzaprav res.

4.) Ali si že kdaj poklical-a na telefon?

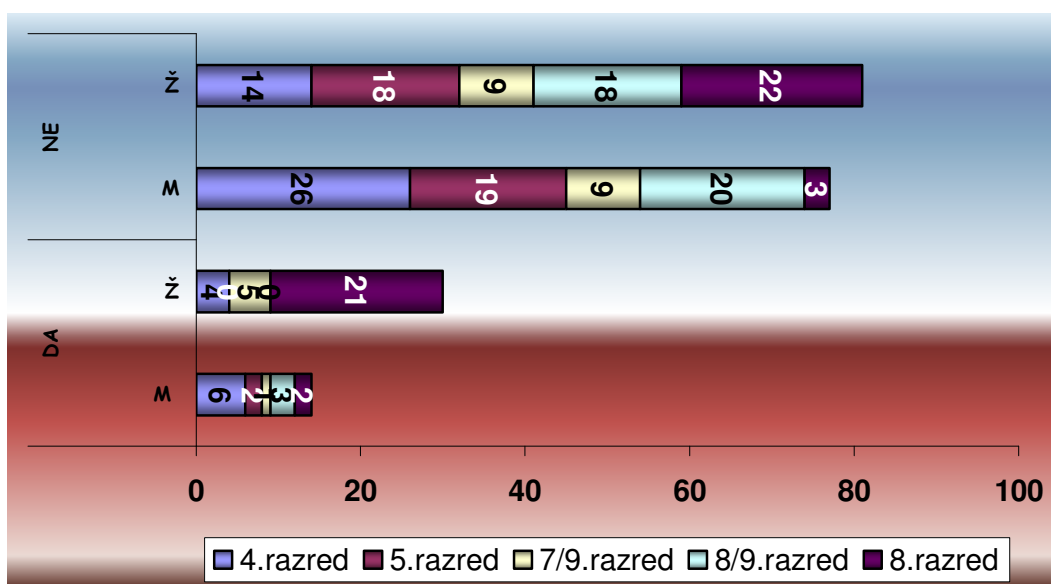
Razred	DA		NE		NISEM RAZMIŠLJAL-A O TEM	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž
4. razred	9	3	22	11	1	4
5. razred	1	1	17	12	3	5
7./9 razred	1	3	5	9	4	2
8./9 razred	0	0	22	16	1	2
8. razred	5	1	18	19	0	5
Skupaj	16	8	84	67	9	18

Od 202 učencev jih je 151 odgovorilo NE. Ugotovili sva, da med vprašanimi največ kličejo učenci 4. razreda. 27 učencev pa ne razmišlja o tem, da bi sploh kdaj poklicali.

5.) Ali veš kdo dela na omenjenem telefonu?

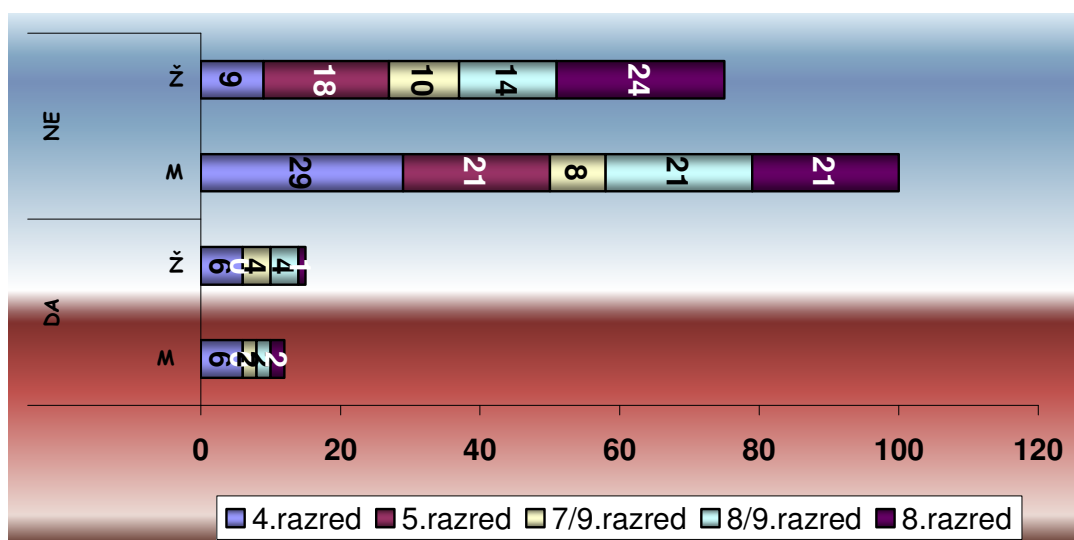
Razred	DA		NE	
	M	Ž	M	Ž
4. razred	6	4	26	14
5. razred	2	0	19	18
7./9 razred	1	5	9	9
8./9 razred	3	0	20	18
8. razred	2	21	3	22
Skupaj	14	30	77	81

Večina učencev ne ve, kdo dela na TOM telefonu. Največ pritrdilnih odgovorov je v 8. razredu in sicer je pritrdilno odgovorilo 23 otrok.

6.) Ali poznaš številko TOM telefona?

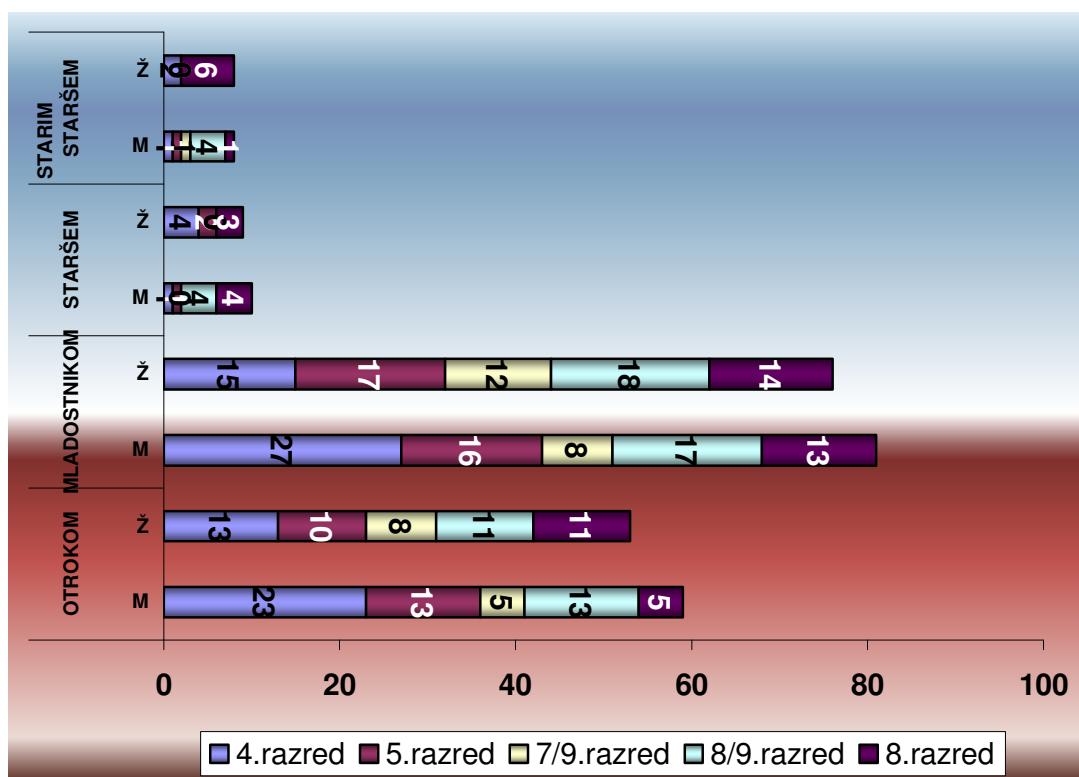
Razred	DA		NE	
	M	Ž	M	Ž
4. razred	6	6	29	9
5. razred	0	0	21	18
7./9 razred	2	4	8	10
8./9 razred	2	4	21	14
8. razred	2	1	21	24
Skupaj	12	15	100	75

Od 202 učencev jih je 175 odgovorilo NE. Številko torej pozna le 27 učencev. Presenetilo naju je, da v 5. razredu nihče ne pozna številke. Želeli sva, da učenci, ki številko poznajo le-to tudi napišejo. V večini primerov je bila številka prava.

7.) Komu je namenjen telefon?

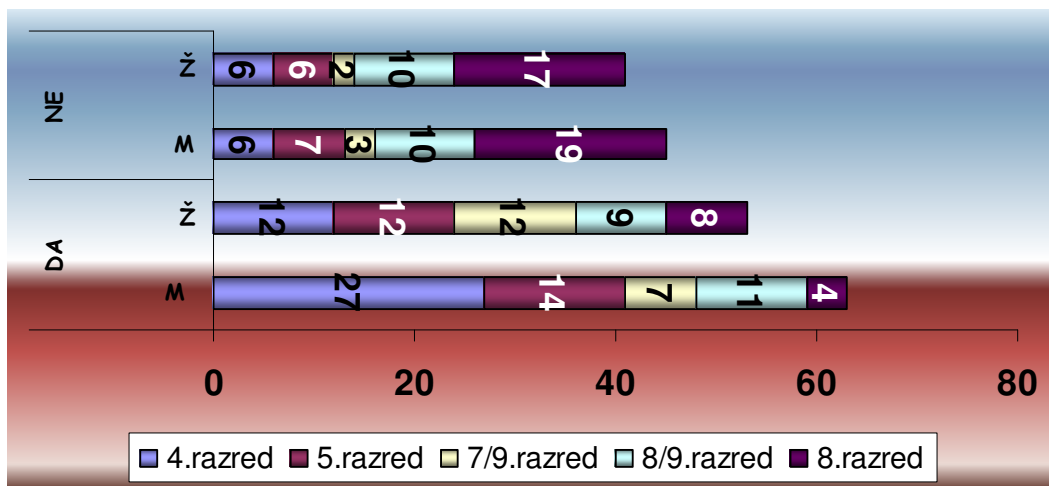
Razred	OTROKOM		MLADOSTNIKOM		STARŠEM		STARIM STARŠEM	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
4. razred	23	13	27	15	1	4	1	2
5. razred	13	10	16	17	1	2	1	0
7./9.razred	5	8	8	12	0	0	1	0
8./9.razred	13	11	17	18	4	0	4	0
8. razred	5	11	13	14	4	3	1	6
Skupaj	59	53	81	76	10	9	8	8

Večina učencev je vedela, da je TOM telefon namenjen otrokom in mladostnikom. Nekaj odgovorov je bilo tudi napačnih in sicer so bili mnenja, da je telefon namenjen staršem in starim staršem. Ta rezultat naju je presenetil glede na predhodne odgovore, ko večina učencev navaja, da omenjenega telefona sploh ne poznajo. Predvidevava, da so jim bili v pomoč naštetih odgovori v anketi.

8.) Pokličeš na TOM telefon. Ali meniš, da lahko zaupaš nekemu, ki ti svetuje po telefonu (anonimnost)?

Razred	DA		NE	
	M	Ž	M	Ž
4. razred	27	12	6	6
5. razred	14	12	7	6
7/9 razred	7	12	3	2
8/9 razred	11	9	10	10
8. razred	4	8	19	17
Skupaj	63	53	45	41

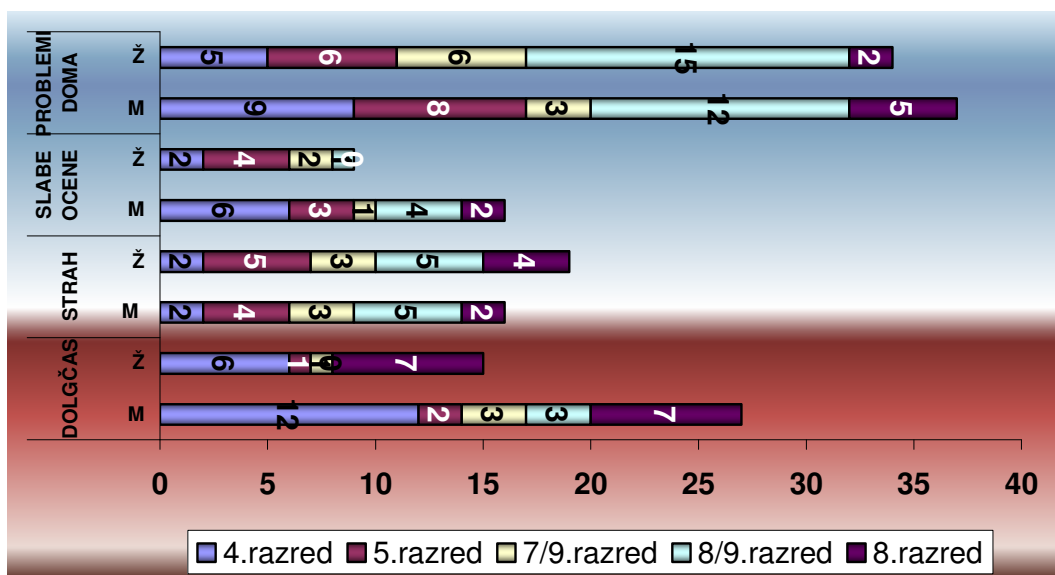

Telefonu bi zaupala predvsem dekleta. Zaupalo bi mu 116 učencev. Nasprotni odgovor je podalo 86 učencev, od tega 45 fantov.

Na vprašanje zakaj telefonu ne bi zaupali je odgovorilo 14 učencev. 5 učencev mu ne bi zaupalo zato, ker niso prepričani, če tam govorijo resnico, oziroma da bi jim pomagali pri reševanju težav, 9 pa telefonu ne zaupa, ker ga ne poznajo dobro.

9.) S kakšnim namenom bi poklical-a TOM telefon?

Razred	DOLGČAS		STRAH		SLABE OCENE		PROBLEMI DOMA		DRUGO	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
4.	12	6	2	2	6	2	9	5	4	0
5.	2	1	4	5	3	4	8	6	4	1
7./9	3	1	3	3	1	2	3	6	0	2
8./9	3	0	5	5	4	1	12	15	5	1
8.	7	7	2	4	2	0	5	2	6	8
Skupaj	27	15	16	19	16	9	37	34	19	12

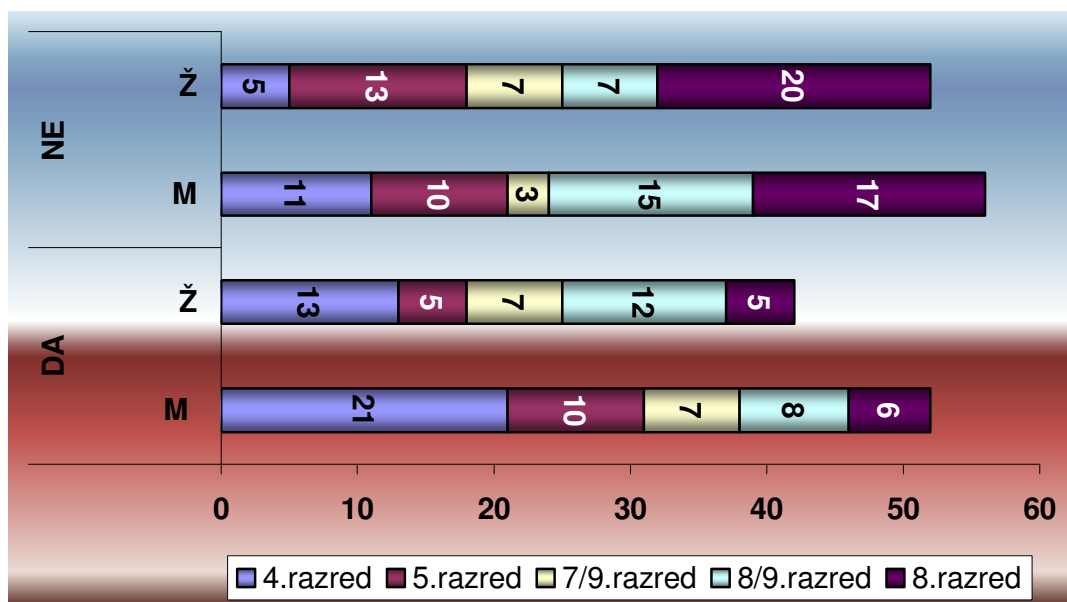
Pri tem vprašanju sva ugotovili, da bi največ učencev poklicalo zaradi težav doma, najmanj pa bi jih poklicalo zaradi slabih ocen.

Drugi odgovori:

- zaradi težav s prijatelji;
- v primeru, če je doma kakšno nasilje;
- 2-krat: ne vem;
- zaradi težav pred šolo;
- 8-krat: sploh ne bi poklical;

10.) Ali misliš, da je telefon dobra izbira za reševanje tvojih težav?

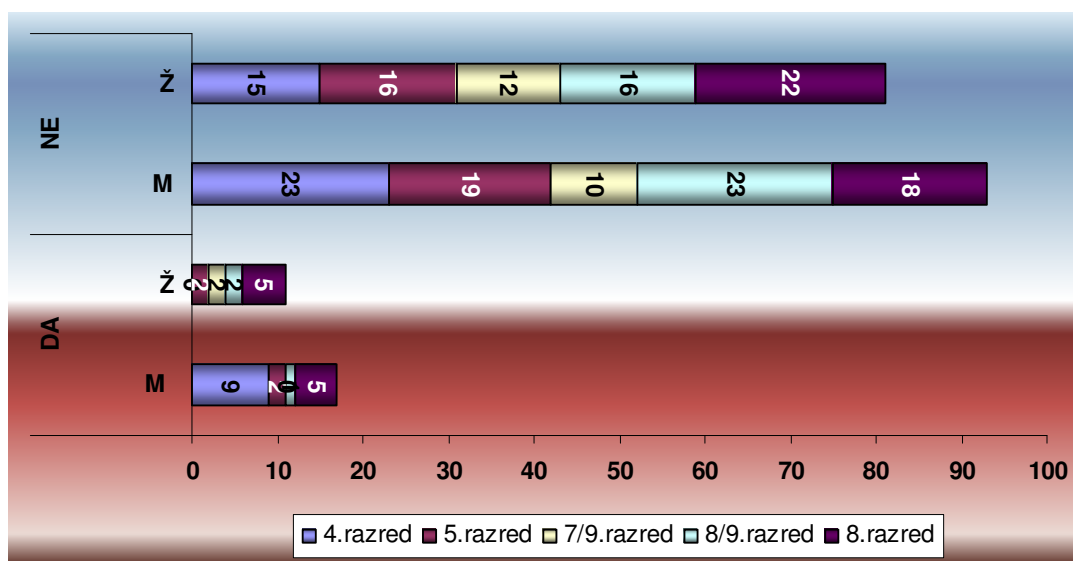
Razred	DA		NE	
	M	Ž	M	Ž
4. razred	21	13	11	5
5. razred	10	5	10	13
7./9 razred	7	7	3	7
8./9 razred	8	12	15	7
8. razred	6	5	17	20
Skupaj	52	42	56	52

108 učencev meni, da telefon ni dobra rešitev za reševanje težav, 94 pa jih meni, da bi bil telefon prava rešitev. 8. razred ima najmanj pozitivnih odgovorov, 4. razred pa meni, da je telefon prava rešitev za reševanje določenih težav.

11.) Ali poznaš še kakšen drug telefon, ki ti nudi pomoč?

Razred	DA		NE	
	M	Ž	M	Ž
4. razred	9	0	23	15
5. razred	2	2	19	16
7./9 razred	0	2	10	12
8./9 razred	1	2	23	16
8. razred	5	5	18	22
Skupaj	17	11	93	81

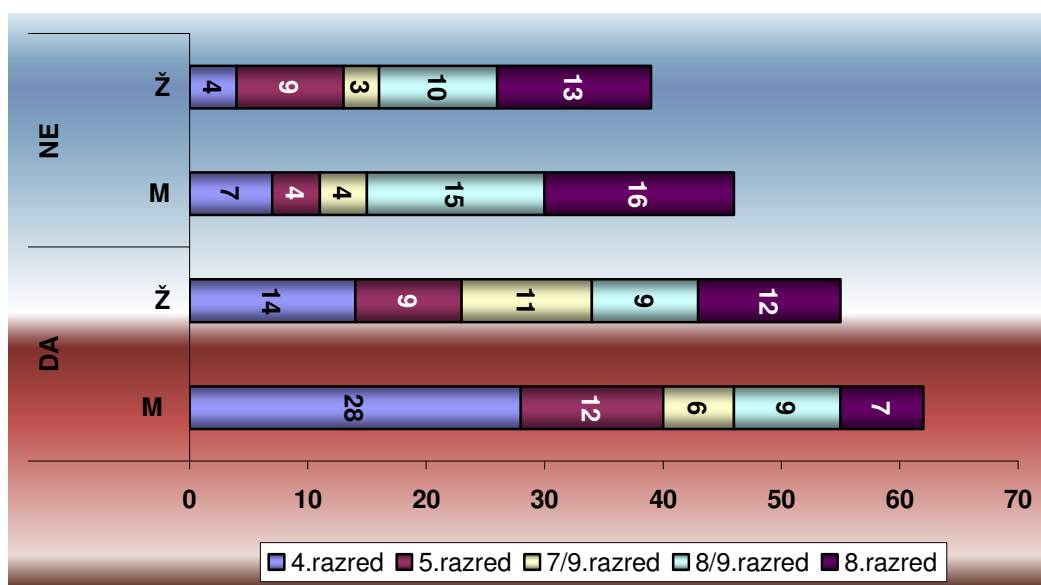

Ugotovili sva, da kar 174 učencev od 202 ne pozna (ali pa niso napisali) noben drug telefon. Samo 28 učencev meni, da poznajo tudi druge telefone.

Večina jih je napisala, da pozna številko oziroma telefon policije in gasilcev. eden od učencev pa je napisal, da pozna telefon SiMobil Vodafon ter Fontastik.

12.) Ali misliš, da imaš dovolj možnosti, da se lahko pogovoriš o svojih težavah?

Razred	DA		NE	
	M	Ž	M	Ž
4. razred	28	14	7	4
5. razred	12	9	4	9
7./9 razred	6	11	4	3
8./9 razred	9	9	15	10
8. razred	7	12	16	13
Skupaj	62	55	46	39

Več kot polovica učencev meni, da imajo dovolj možnosti za pogovor o svojih težavah, 85 učencev se s tem ne strinja. Od tega je kar 46 fantov, ki so mnenja, da je teh možnosti premalo.

13.) S kom se najraje pogovarjaš o svojih težavah?

Razred	PRIJATELJI		SESTRO		BRATOM		STARŠI		UČITELJI		SOC. PEDAG.		NEZNANCI	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
4.	6	2	1	3	3	0	21	14	1	1	2	0	0	0
5.	2	7	2	4	1	1	17	14	2	0	1	0	0	1
7./9	2	9	1	3	3	3	7	6	0	0	0	0	2	1
8./9	6	15	3	3	4	1	9	9	1	0	3	2	6	1
8.	9	21	1	3	3	2	2	3	0	3	0	2	1	3
Skupaj	25	54	8	16	14	7	56	46	4	4	6	4	9	6

Pri tem vprašanju sva pri prikazu rezultatov ostali pri tabeli in rezultate rangirali glede na odgovore:

1. Učenci se o svojih težavah najraje pogovarjajo s **starši**,
2. na drugem mestu so **prijatelji**;
3. s **sestro** oziroma **bratom**;
4. z **neznanci**;
5. s **pedagogom**;
6. najmanj radi se pogovarjajo z **učitelji**.

V. ZAKLJUČEK

V zaključku predstavljava rezultate najinega raziskovalnega dela in sicer glede na že postavljene hipoteze. Od sedmih na začetku postavljenih hipotez sva v celoti eno sprejeli, tri zavrnila in tri delno sprejeli.

Prvo (H1) in **drugo** hipotezo (H2) sva **zavrnila**, ker je večina učencev povedala, da ne poznajo TOM telefona in njegove kratice - TOM. Hipotezo sva si postavili glede na raziskavo, ki je bila narejena leta 1997 (Fras, 2000, s.59). Od 1768 anketiranih otrok jih je kar 64% poznalo številko TOM telefona in znalo povedati, da TOM telefon obstaja.

Prav tako sva **zavrnila četrto** hipotezo (H4): Učenci se zatekajo po pomoč na omenjeni telefon. Anketa je pokazala, da temu ni tako, saj je le-ta pokazala, da je na telefon poklicalo le 24 učencev od 202 vprašanih.

Hipotezo 3 (H4) sva **sprejeli v celoti**. Predvidevali sva, da učenci vedo komu je namenjen TOM telefon. Rezultati so pokazali, da večina učencev ve, da je telefon namenjen otrokom in mladostnikom.

Delno sva lahko sprejeli **peto (H5)**, **šesto (H6)** in **sedmo (H7)** hipotezo. Pri peti hipotezi sva predvidevali, da se učenci v primeru težav najraje po pomoč obrnejo na prijatelje ali sestro /brata, vendar so rezultati pokazali, da se najraje pogovarjajo s starši (predvsem v nižjih razredih), v 7. in 8. razredu pa prevladujejo prijatelji in drugi.

H 6: Učenci zaupajo TOM telefonu. V primeru, da bi poklicali na omenjeni telefon, bi le-temu zaupala polovica vprašanih, tako da sva tudi to hipotezo lahko **le delno sprejeli**.

H7: Menili sva, da imajo učenci dovolj možnosti za reševanje svojih težav, vendar so odgovori razdeljeni na polovico. Predvsem fantje so mnenja, da ni dovolj možnosti za reševanje njihovih težav.

Rezultati ankete niso povsem v skladu z najinimi pričakovanji, zato sva razmišljali kako naprej, kaj narediti ..., kako učenec opozoriti na TOM telefon?

Že prej omenjena raziskava iz leta 1997 navaja, da so otroci za telefon izvedeli iz medijev, najmanj učencev pa je za omenjeni telefon slišalo v šoli. V ta namen so leto pozneje po šolah razdelili veliko promocijskega materiala.

Glede na najine rezultate, sva mnenja, da bo potrebno podobno akcijo ponoviti. Zvezo prijateljev mladine sva obvestili o izdelavi raziskovalne naloge in jih prosili za reklamni material, ki ga bova razdelili učencem in v avli šole uredili oglasno desko, s številko in namenom TOM telefona, ter jih opomnili tudi na druge vire pomoči, v primeru, da se znajdejo v težavah.

Prava beseda vedno pravo mesto najde.

Rek mogoče zveni plehko in neprepričljivo, a je še kako resničen. Mladi imamo veliko vprašanj, ki se odraslim zdijo včasih nepotrebna. TOM že 15 leto zapored ne potrebuje vedno znova obširnejših razlag, zakaj je potreben in pomemben, kot ni potrebno vedno znova ugotavljati, da otroci in mladostniki vsak dan potrebujemo lepo, prijazno in pravo besedo.

Svojo nalogo končujemo z razmišljanjem o Telefonu za otroke in mladostnike, psihologinje Ljubice Marjanovič Umek, s pogledom v prihodnost:

»Otroci in mladostniki bodo morali in tudi sami bodo želeli funkcionirati z izzivi, ki jih prinaša družba novega tisočletja - to pa med drugim pomeni znati vprašati, prositi za pomoč in nasvet, razrešiti sprotne konflikte in dileme, zaznati druge okoli sebe, prepoznati drugačnost, zaupati sebi in drugim.

Telefon za otroke in mladostnike, ki želi ostati »in«, rabi stalno strokovno rast in ob tem zavedanje, da je vsako vprašanje ali vsak problem za konkretnega otroka ali mladostnika najbolj pomembna zadeva na svetu - torej morebitna rutina je nekaj, čemur bodo otroci in mladostniki zelo hitro rekli »ne hvala« (Marjanovič, 2000, s. 16).

VI. LITERATURA

1. ANALIZA KLICEV 2003. Ljubljana: Zveza Prijateljev Mladine Slovenije, 2004.
2. SVETOVANJE MLADIM PO TELEFONU. Ljubljana: Zveza Prijateljev Mladine Slovenije, 2001
3. ZBORNIK OB 10. OBLETNICI TOM -a. Ljubljana: Zveza Prijateljev Mladine Slovenije, 2000.
4. Fras Andreja. KAJ SO O TOMU-u POVEDALI MLADI? ZBORNIK OB 10. OBLETNICI TOM -a. Ljubljana: Zveza Prijateljev Mladine Slovenije, 2000, s. 59.
5. UMEK MARJANOVIČ LJUBICA. TELEFON OTROK IN MLADOSTNIKOV. ZBORNIK OB 10. OBLETNICI TOM -a. Ljubljana: Zveza Prijateljev Mladine Slovenije, 2000, s.16.
6. SVETOVALKA V SLOVENSКИH KONJICAH. 10.12.2004. (ustni vir).
7. <http://www.zpm.si> (internetni vir)

ANKETA (priloga)

V šolskem letu 2004/05 sva se raziskovalki 8.C (Žana in Nevena) odločili, da za temo raziskovalne naloge izbereva TOM telefon. V nalogi bi želeli izvedeti ali učenci poznate TOM telefon ter kam se učenci v primeru težav, stisk največkrat obrnete po pomoč?

Prosiva, da izpolnite anketni vprašalnik (je anonimen). Podatki iz ankete bodo uporabljeni izključno v raziskovalne namene.

Razred: _____ spol: M Ž

1.) Ali poznaš TOM telefon?

- a) DA
- b) NE
- c) SEM ŽE SLIŠAL-A ZANJ

2.) Ali veš kaj pomeni kratica TOM?

- a) DA
- b) NE
- c) ME NE ZANIMA

3.) Če si na prejšnje vprašanje odgovoril-a z DA, napiši kaj pomeni kratica?

4.) Ali si že kdaj poklical-a na telefon?

- a) DA
- b) NE
- c) NISEM RAZMIŠLJAL-A O TEM DA BI POKLICAL

5.) Ali veš kdo dela na omenjenem telefonu?

- a) DA
- b) NE

6.) Ali poznaš številko TOM telefona?

- a) DA _____ (prosim napiši številko)
- b) NE

7.) Komu je namenjen telefon?(možnih več odgovorov)

- a) OTROKOM
- b) MLADOSTNIKOM
- c) STARŠEM
- d) STARIM STARŠEM

8.) Pokličeš na TOM telefon. Ali meniš, da lahko zaupaš nekemu, ki ti svetuje po telefonu (anonimnost)?

a) DA

b) NE

Zakaj ne: _____

9.) S kakšnim namenom bi poklical-a na TOM telefon?

a) KER MI JE DOLGČAS

b) KER ME JE STRAH (npr. neke stvari)

c) ZARADI SLABIH OCEN

d) ZARADI PROBLEMOV DOMA

e) Drugo: _____

10.) Ali misliš, da je telefon dobra izbira za reševanje tvojih težav?

a) DA

b) NE

11.) Ali poznaš še kakšen drug telefon, ki ti nudi pomoč?

a) DA

b) NE

(Napiši katerega/e?) _____

12.) Ali misliš, da imaš dovolj možnosti, da se lahko pogovoriš o svojih težavah?

a) DA

b) NE

13.) S kom se najraje pogovarjaš o svojih težavah?

a) S PRIJATELJI

b) S SESTRO

c) Z BRATOM

d) S STARŠI

e) Z UČITELJI

f) S ŠOLSKO PEDAGOGINJO (psihologinjo, soc.delavko)

g) Z NEZNANCI NA KLEPETALNICAH (internet, telefon...)

Hvala za sodelovanje!

